

Norske barnestreker

Norske barnestreker

Norske barnestreker er en oppsamlende DVD av utvalgte høydepunkter fra norsk animasjon fra perioden 1987 - 2004. Gjennom 15 filmer tas temperaturen på norsk animasjon og resultatet er oppløftende.

Norske barnestreker

Diverse

Diverse

1987-2004

Norsk filminstitutt

4:3

Dolby Digital 2.0

127 min.

2

6

Streker for alle aldere

Norske barnestreker er en oppsamlende DVD av utvalgte høydepunkter fra norsk animasjon fra perioden 1987 - 2004. Både utgivelsens tittel og tekster på omslaget betyr at dette er animasjonsfilmer for barn, men det må kun være et grep for å hanke inn støtte fra bevilgende myndigheter. Det er ingen grunn til å begrense innholdet til kun å appellere til barn - dette er høydepunkter fra norsk animasjon uansett alder.

Det kan synes som en selvmotsigelse å presentere norske, animerte høydepunkter uten å inkludere filmene til Ivo Caprino. Men

Norske barnestreker leverer så overbevisende materiale, at utgivelsen bekrefter at det finnes et liv etter Ivo. I det vedlagte heftet forklarer animasjonsteoretiker, Gunnar Strøm, noen av de sentrale bevegelsene i det norske animasjonsmiljøet etter produksjonen ble lagt ned på Snarøya.

Gunnar Strøm, som selv har vært avgjørende i å etablere og levendegjøre animasjonslinja ved Høgskulen i Volda, vet godt at utdanningen i Volda har vært avgjørende for utviklingen av det norske animasjonsmiljøet. At det faktisk er så godt som utelatt fra teksten må tilskrives en typisk norsk tendens til å unngå selvsjukt. Blant utgivelsens 15 filmer er halvparten produsert av filmskapere med bakgrunn fra animasjonslinja i Volda.

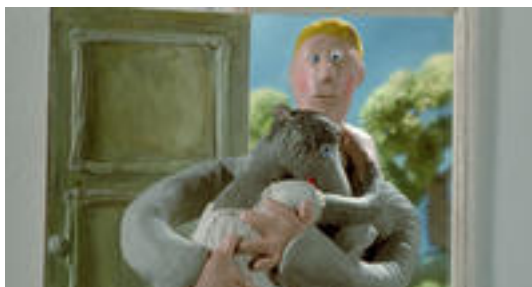

Det er en tøff oppgave å plukke ut 15 høydepunkter fra det som etter hvert har blitt en ganske stor norsk animasjonsproduksjon. Utgivelsen gir en god innføring i det norske animasjonsmiljøet - de

fleste sentrale filmskaperne er inkludert - og de aller fleste animasjonsteknikker er representert. I subjektivitetens navn, er det selvsagt mangler på lista. Noen utelatelser kan nok tilskrives målgruppetenkningen. Eksempelvis er Morten Skalleruds *Året gjennom Børfjord* (1991) utelatt til tross for at dette er et absolutt kunstnerisk høydepunkt i norsk animasjonsproduksjon, men noen barnefilm er det ei. I så måte kan man også stusse over at Mikrofilms *Leonidestorm* er inkludert, som er et sterkt kreativt kort, men appellerer ikke spesielt til barn vil jeg tro.

Generelt sett kan man si at filmene på utgivelsen holder høy kunstnerisk kvalitet. Filmer som *Det opprørske alfabetet*, *Aria* og *Lavrasiid Aigi* er glimrende eksempler på bredden i uttrykk og fortellerteknikker. Likeså generelt kan man si at filmene ofte er alvorstynget og mangler mange av de elementene menigmann forbinder med animasjonsfilm. Krig og undertrykkelse er tematikk i flere av filmene, og selv om temaene behandles med nennsom hånd vil nok enkelte bli overrasket over alvorsgraden. I så måte er Qvisten Animations *Guggen- du store gauda!* et hederlig unntak som leverer klassisk tegnet animasjon etter amerikansk tradisjon. Med dette i mente savner jeg flere humoristiske filmer og spesielt Astrid A. Aakras filmer - for eksempel *Deep Shit* (1999) burde vært inkludert som et mer lettbeint bidrag.

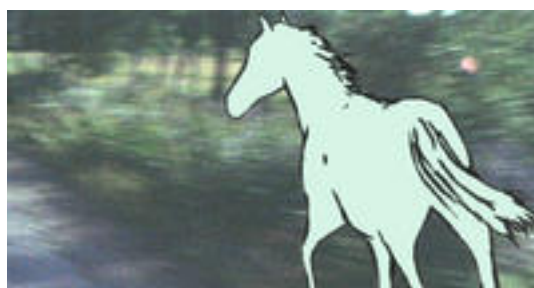
Norske barnestreker går relativt kronologisk til verks og starter forestillingen med en av nestorene innen norsk animasjon - Kine Aune - med filmene *Hva skal vi gjøre med lille Jill?* og *For et svin*. Animasjonen er røff, men Aune treffer med det fortellertekniske. Første store høydepunkter er tre produksjoner fra TegnefilmCompagniet - Jan Konings *Snop*, Øivind S. Jorfalds *Det opprørske alfabetet* og Linda Madsens *Filmen om Bodil*. I løpet av noen hektiske år på begynnelsen av 1990-tallet lå tyngden av norsk tegnefilmproduksjon i Asker hvor miljøet rundt TegnefilmCompagniet var ekspanderende.

Så skjedde det en vridning med russeren Pjotr Sapegins inntog i norsk animasjonsmiljø. Sapegin tok med seg russisk mot, kreativt galskap og mikset dette med norske fokeeventyr til stående applaus. Produksjonsselskapet Studio Magica ble bygget opp rundt Sapegin, og i noen år lovet alt godt. Sapegin leverte trofast - *Huset på Kampen* er bare ett av mange høydepunkt fra denne perioden, men så brast samarbeidet og Sapegin fortsatte på egenhånd. *Aria* er et eksempel på Sapegins produksjon i perioden etter Studio Magicas fall.

Anita Killi og hennes Trollfilms på Dovre er et eksempel på en dominerende trend innen norsk animasjon - i løpet av 90-tallet etablerte mange animatører seg i små produksjonsselskap. Dette sikret kunstnerisk frihet, men skapte ikke en animasjonsindustri som man har sett i andre land, som på sikt kunne ha sikret en jevn pengeflyt i miljøet. Dette har dog ikke hindret Killi i å lage en av norsk kortfilms største suksesser. *Tornehekken* har vunnet en mengde internasjonale priser takket være et sterkt visuelt uttrykk og en følsomhet overfor et vanskelig tema.

Den mer kommersialiserte siden av norsk animasjon er så godt som fraværende på utgivelsen. Det nærmeste vi kommer er Qvistens *Guggen - du store gauda!*, men heller ikke den er typisk for mer moderne animasjonsproduksjon. I sitt format er faktisk *Guggen* en av de aller siste håndtegnede tegnefilmproduksjonene. Heretter er det digitale verktøy som er dominerende, men dette kommer ikke til syne på *Norske barnestreker*, til tross for at norsk animasjon har kommet langt også på den fronten. Christopher Nielsen egner seg kanskje ikke for barn, men i norsk sammenheng er hans arbeid innenfor 3d-dataanimasjon enestående både med TV-serien *To trøtte typer* og langfilmen *Sipp Jimmy fri* (2006). Filmkameratenes arbeid med redningseskøyta Elias er helt klart innenfor målgruppa og ville vært et strålende eksempel på en kommersiell og lett tilgjengelig 3d-dataanimasjon.

Kun én studentfilm fra Volda er inkludert på utgivelsen. Det kunne selvsagt vært mange flere, men Morten Nystumoens *Benny og tannfeen* er et godt eksempel på hvor godt det vokser i underskogen av det norske animasjonsmiljøet. I denne sammenheng kan ikke Voldas rolle overvurderes.

For å oppsummere gir *Norske barnestreker* en god innføring i norsk animasjon etter Caprinos herredømme. De 15 filmene som presenteres er velgjort og velfortalt. Riktignok virker tittelen på utgivelsen noe begrensende med tanke på utvalget, men som animasjonsinteressert er det ingen grunn til å la seg skremme. *Norske barnestreker* tar temperaturen på norsk animasjon og resultatet er oppløftende.

Utgivelsen:

Det er Norsk filminstitutt som står bak utgivelsen av *Norske barnestreker* - et initiativ som er etterlengtet og godt. Selve utgivelsen er en nytelse både å se på og holde i hendene. Her får man ikke et trøtt plastikkcover, men snarere en vellesignert digipack som er innbydende og informativ.

Gunnar Strøms hefte *Animasjon og korte barnestreker* følger utgivelsen gir et røft omriss av norsk animasjonsproduksjon - fra de første eksperimentene på begynnelsen av 1900-tallet til *Slipp Jimmy fri* på denne siden av millenniumet. Spranget er stort, men Strøm makter å holde et helhetlig grep om historien og formidler kunnskapen med sin lett gjenkjennelige iver.

Utgivelsen samler filmer fra 1987 til 2004. Det er til tider store variasjoner i bilde- og lyd kvalitet. De fleste filmene er produsert i et tilnærmet 4:3-format og greier seg relativt godt i overføringen til TV-visning. Komprimeringen til DVD-format er gjort med respekt for filmmaterialet. Det er noen feil å se underveis - særlig i filmer med mørke partier, så som *Si at alt gå bra* og

Aria - men i det store og hele går ikke dette ut over filmopplevelsen.

Norske barnestreker er en god og viktig utgivelse som viser at Norsk filminstitutt også tar ansvar for animasjonsfilmen.

Følgende filmer er inkludert på utgivelsen:

[Hva skal vi gjøre med lille Jill?](#) Kine Aune, 1987, 10 min

[For et svin!](#), Kine Aune, 1992, 8 min

[Epletreet, episode 1](#), Knut Eide, 1990, 12 min

[Snop](#), Jan Konings, 1991, 7 min

[Det opprørske alfabetet](#), Øivind S. Jorfald, 1994, 8 min

[Huset på Kampen](#), Pjotr Sapegin, 1998, 7 min

[Aria](#), Pjotr Sapegin, 2002, 10 min

[Olavs første skitur](#), Terje Bomann-Larsen, 1996, 5 min

[Lavrassid Aigi - En tid om høsten](#), Anita Killi, 1996, 13 min

[Tornehekken](#), Anita Killi, 2001, 13 min

[Guggen - du store gauda!](#), Rasmus Sivertsen 2002, 15 min

[Leonidestorm](#), Kajsa Næss/Julie Engaas, 2004, 5:30 min

[Benny og tannfeen](#), Morten Nyutstumo, 2002, 9 min

[Si at alt går bra](#), Karin Jakobsen/ Maria Trovatten, 2004, 5 min

Anmeldt av Tom-Erik Lønnerød, 07.11.06

Takk til Norsk filminstitutt for anmeldereksemplar.

Ja

[norskebarnestreker_cover](#);